

Het heggenstelsel lijkt op een labyrint. Een naastliggende parkkamer kan onder water worden gezet. Hier liggen heuvels die via een gridstructuur van kleine dijkes bereikbaar zijn voor bezoekers. Voor het park putten de ontwerpers motieven uit de rijke historie van de tuinkunst, zoals het labyrint van heggen. Met robuuste elementen bouwen de ontwerpers een wereld die een stevig beeld oplevert. Het geheel is een nauwkeurig

geënceneerd toneel, maar vanwege de verrassende elementen zoals hoge heggen en heuvels zal het de bezoeker uitnodigen tot spelen. De ambitie is dat het park uitgroeit tot een nationale trekpleister.

Stap voor stap een zorgpark

Locatie **Vught**

Ontwerp **Buro Lubbers**

Opdrachtgever **Reinier van Arkel groep**

Status **deels uitgevoerd, deels in planfase, deels nog niet opgestart.**

Zorgpark Voorburg is onderdeel van een reeks landgoederen, buitens en gestichten aan de zuidoostzijde van Vught. Buro Lubbers maakte een masterplan voor het landschappelijk raamwerk voor het zorgpark. Het park biedt plaats aan mensen met psychische, psychiatrische en psychosociale problemen. De ontwerpers

bekeken met betrokkenen hoe een goede verhouding mogelijk is tussen het openbare karakter van het park en de beschutte aard van dit leefgebied waar kwetsbare mensen verblijven. Een stelsel van drie lanen is de drager van het gebied. Elke laan heeft een eigen identiteit. Zo heeft de reeds aangelegde Parklaan een wateras. In 'kamers' aan de lanen worden stapsgewijs kleinere en grotere bouwplannen gerealiseerd. Met de lanen als belangrijke dragers zijn de grote lijnen van meet af aan gezet. Dat biedt rust in een gebied waar nog jarenlang gebouwd zal worden.

BOEKEN

Tekst Martin Woestenburg

Het landschap als 'nieuwe openbaarheid'

In dit driehonderdste geboortjaar van Jean-Jacques Rousseau worden de contouren zichtbaar van een omslag die al enige tijd gaande is. De tegenstelling tussen cultuur en natuur, Rousseaus filosofische handelsmerk, vervaagt steeds verder. De medische ontwikkelingen hebben de beleving van het lichaam ingrijpend veranderd. We leggen wilde natuur aan op voormalige weilanden. Ook de klassieke tegenstelling tussen stad en land is in de visie van velen niet meer bruikbaar.

Over die laatste tegenstelling gaat *Levend landschap - Manifest voor stad en land* van Hans Teerds en Johan van der Zwart. De boodschap zit hem vooral in dat 'levend' en de tot verzoeining oproepende ondertitel. Teerds en Van der Zwart sluiten aan bij de hedendaagse opvattingen dat alleen een integrale, ruimtelijke aanpak van grootstedelijke problematiek kans van slagen heeft. Landschapsarchitectuur en stedenbouw zijn geen gescheiden werelden meer. Zie het werk van de Fransman Christophe Girot of bij ons Adriaan Geuze.

Wat *Levend landschap* interessant maakt is dat het zoekt naar een mentaal kader waarin stad en land 'samengedacht' kunnen worden. Voor de schrijvers zijn dat de begrippen 'publiek domein' en 'openbare ruimte' geworden. Het landschap rond de steden - dit manifest gaat niet over de Hoge Veluwe of de Mokummerheide - is in hoge mate een openbare ruimte, betogen zij. Daarvoor hebben zij twee argumenten. In de eerste plaats is het landschap een gezamenlijk document waaruit de ontwikkelingen van vorige eeuwen gelezen kunnen worden. Maar bovendien wordt dat document steeds méér gelezen nu stedelingen de buitenruimte nodig hebben voor recreatieve doeleinden.

Het landschap rond de steden dient steeds meer als openbaar gebied omdat het een collectief en gelaagd

archief bevat waar stedelingen elkaar ontmoeten, veelal om te ontspannen. Met die benadering wordt het landschap binnen de stedelijke openbaarheid getrokken. Voor Hans Teerds is dat vertrouwd terrein omdat hij een kenner is van het werk van de Amerikaanse politieke denker Hannah Arendt en er bovendien de architecturale toepassing van zoekt. Maar landschap is wel iets anders dan de levendige, compacte en pluriforme stedelijke samenleving die Arendt op het oog had als zij over openbaarheid sprak. Landschap is enerzijds weliswaar publiek bezit, maar anderzijds ook open en liefst een beetje lege ruimte. Het landschap is geen agora. Het ligt daarom niet zonder meer voor de hand landschap en stedelijke ruimte op dit punt gelijk te stellen.

Een beetje lege ruimte

Dat is ook niet wat Teerds en Van der Zwart doen. Hun voorstel komt erop neer de stedelijke openbaarheid uit te breiden met het landschap en in te bedden in de stedelijke ervaring. Voor de traditionele liefhebber van het oude Hollandse landschap kan die gedachte heel bedreigend zijn. Immers de stad rukt toch al overal op. Het is echter geen stedelijke annexatie waarvoor de schrijvers pleiten, maar wat je culturele of mentale integratie

